

SELANİK ATATÜRK EVİ VE MÜZE HALİNE GETİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Veysi AKIN*

I- Atatürk'ün Doğduğu Ev

Mustafa Kemal Atatürk'ün doğum tarihi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında araştırmacılar için uzun süre çözülmesi gereken bir problem olmuştur. Konu ile ilgilenen araştırmacılar, yeterli belge bulunamayışı sebebi ile meseleyi ilmi suretle ortaya koyamamışlardır. 1881 yılı üzerinde ittifak olmakla beraber, gün ve ayın tespitinde zorlukla karşılaşmışlardır. Neticede, Atatürk, doğum dönemine dair anlatılan bilgileri de dikkate alarak; hayatında önemli bir yer tutan "19 Mayıs" doğum günü olarak kabul etmiştir. Böylece, Atatürk'ün doğumu 19 Mayıs 1881 olarak tescil edilmiş ve dünyaya duyurulmuştur¹.

Atatürk'ün doğum dönemine dair tartışılan bir başka husus da, doğduğu ev meselesidir. Bu da günümüze kadar muhtelif tartışmalara yol açmış bulunmaktadır. Yapılan incelemeler neticesinde Atatürk'ün doğumu ve çocukluk yılları hayatı ile ilgili üç ev tespit edilmektedir.

Bunlardan ilki, Ahmet Subaşı Mahallesi'nde bulunan ve Atatürk'ün dedesi Kırmızı Hafız lakaplı Ahmed Efendi'den babasına miras kalan evdir².

İkincisi, bu gün müze olarak kullanılan Aya Dimitri Mahallesi Apostolu Pavlu caddesi üzerinde 75 numaralı evdir. Eski kayıtlara göre bu bina, Koca Kasım Paşa Mahallesi Islahane Senti'nde bulunmaktadır. Ev, bod-

* Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

¹ Bu konuda bkz: Mustafa Baydar, "Atatürk Ne Zaman Doğdu" *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, Haz. Avni Altınar, İstanbul 1981 s. 52-53, Yusuf Hikmet Bayur, *Atatürk Hayatı ve Eseri*, Ankara 1963, s.7.

² Falih Rifki Atay, *Çankaya*, İstanbul 1984, s. 17

rumu ile beraber üç katlı olup, bir avlu içerisindedir. Bu bina, 1870'ten önce Rodoslu Müderris Hacı Mehmed Vakfı'ndan yaptırılmış ve İbrahim Zühtü adlı bir şahsa satılmıştır. Daha sonra da Selanik ahalisinden Abdullah Ağa ve eşi Ümmü Gülsüm'e satılmış ve Alırıza Efendi tarafından kiralanmıştır³.

Üçüncü ev ise, bugün müze olan evin yanında günümüze intikal etmemiş olup, babasının ölümünden sonra Atatürk'ün ailesi ile beraber oturdukları evdir. 1933 yılında ayakta olan iki katlı, üç oda bir mutfaktan ibaret olan bu binada Atatürk, çocukluğunun önemli günlerini geçirmiştir⁴. Atatürk, buradan okula gitmiş, annesi üvey babası Ragıp Efendi ile bu evde evlenmiş, genç subaylık yıllarına kadar burası ailenin ikametgâhı olmuştur.

Atatürk'ün doğduğu ev konusundaki farklı görüşler şu şekilde sıralanabilir.

1-Falih Rıfki Atay'a göre; Mustafa Kemal Atatürk, Ahmet Subaşı Mahallesi'nde Sanayi Okulu karşısında vasat ahşap bir evde doğdu(1881). Babası Alırıza Efendi, işlerini ilerletince İslahâne semtinde üç katlı bir ev satın aldı ve aile buraya taşındı⁵.

2-Çoğunluk tarafından kabul edilen bir görüşe göre; Mustafa Kemal Atatürk, Alırıza Efendi'nin 1878'de Selanik'te İslahâne semtinde kiraladığı üç katlı pembe bir evde doğdu (1881)⁶.

3-Çocukluk arkadaşı Hacı Mehmed Somer (Kütahya Mebusu)'e göre; Mustafa Kemal Atatürk, babasının kereste tüccarlığı döneminde kazandığı paralarla yaptırdığı İslâhâne Semti, Ahmet Subaşı Mahallesi'ndeki üç katlı

3 Mehmet Önder, *Atatürk Evleri Atatürk Müzeleri*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1993, s. 14.

4 Afet İnan, "Prof. Dr. Afet İnan'ın Atatürk Evleri-Atatürk Müzeleri Kitabına Yazdığı Önsöz", *Atatürk Evleri...*, s. 7-8.

5 Atay, *Çankaya*, s. 17; Lord Kinross, *Atatürk Bir Milleti Yeniden Doğuşu*, İstanbul 1984, s. 26-27. Bu ev, Alırıza Efendi'nin Kırmızı Hafız diye şöhret bulan babası Ahmed Efendi'nindir. Alırıza Efendi, ilk evlendiğinde bu evde oturmuştur.

6 "Atatürk'ün Selanik'teki Evi Onarıldı", *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 714 ve a.g.e., s. 48-49

ve üst iki katı ev olarak kullanılan pembe boyalı binada dünyaya geldi (1881)⁷.

4-Nazif Tepedelenlioğlu'na göre; Mustafa Kemal Atatürk, babasının memuriyeti yıllarında Manastır Vilayeti Tırhala Sancağı Tırnova kasabasında doğdu. Bilâhare üç buçuk yaşlarında iken buradan Selanik'e ailesi ile beraber göç etti⁸.

Bu konuda bilgi veren görüşlerin hepsi Atatürk'e yakın şahıslardır. Ancak bu bilgiler, hatıralara dayanmaktadır. Hatıraların uzun zaman sonra kaleme alınmış olmaları ve başka bilgilerle karıştırılmış olma ihtimalleri, bu mesele hakkındaki görüşlerin farklılığına yol açmaktadır. Bununla beraber, farklılıklara rağmen bu görüşler arasında ortak noktalar bulmak mümkündür. Bu ortak noktalar, Mustafa Kemal Atatürk'ün biyografisi ile de uyusmaktadır. Buna göre, Atatürk'ün babası Alırıza Efendi, evlenmeden evvel Selanik yakınlarında Olimpos Dağı'nın eteklerinde Katarin Kasabası'nda Papasköprü mevkiinde gümrük memuru olarak görev yapmaktadır. Alırıza Efendi, Zübeyde hanımla evlendiğinde Selanik'te babasının Ahmet Subaşı Mahallesi'ndeki evinde oturmaktadır. Memuriyetten az para kazanan Alırıza Efendi, Selanlı kereste tüccarı Cafer Efendi ile ortak olmuş ve iyi para kazanmaya başlayınca da, memuriyetten ayrılarak Koca Kasım Paşa Mahallesi İslahâne Sementi'nde (Aya Dimitri Mahallesi Apostolu Pavlu Caddesi)'ki üç katlı binaya yerleşmiştir. Bu dönemde Zübeyde-Alırıza çiftinin, Mustafa isimli bir çocukları dünyaya gelmiştir.

7 Orhan Türker, "Selanik'te Atatürk'ün Evinin Ziyaret", *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 703. Bu konuda o, Atatürk'ün çok sevdiği çocukluk arkadaşı Kütahya Mebusu Hacı Mehmet Somer'den şu bilgileri elde ettim diyerek şunları anlatmaktadır: ".....Alırıza Efendi, Cafer Efendi ile birlikte ticarete başladı, Kazandığı para ile İslahâne semtinde Ahmet Subaşı Mahallesi'nde üç katlı iki daire bir ev yaptırdı. İşte Atatürk, bu pembe boyalı evde doğmuştur".

8 Nazif Tepedelenlioğlu, "Mustafa Kalfa", *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 59-60. Bu konuda o şunları yazmaktadır: "Atatürk'ün çocukluğunu en iyi bilenlerden biri benim anam Fatma Zehra Tepedelenlioğlu'dur. Anam Selanik'e onunla aynı günde gelmiş, bir müddet mahallede oturmuş, aynı mahalle mektebinde okumuş" "Abdülhamid Han, Tesalya'dan göçenleri ikiye ayırtmış, bir kısmını İzmir'e bir kısmını da Selanik'e kabul etmiştir ve her göçmen aileye birer küçük ev hediye etmiştir. Selanik'te bu küçük göçmen evlerinden çoğu Kule Kahveleri denen semtte yapılmıştır ki, Zübeyde, Atiye ve Kadriye Hanımların evleri aynı sokağa tesadüf etmiştir".

Atatürk'ün vefatında taziyelerini sunmak üzere Türkiye'ye gelen Bulgaristan Parlamentosu azası Gaspodin Açkof, Türk milletvekillerinin arasında " Mustafa Kemal hemşehrimizdir" diyerek Tırnova ismini telaffuz etmiştir. Orada bulunan Atatürk'ün yakın arkadaşı Ali Çetinkaya buna tepki göstermiştir. Ancak Bulgaristan Mebusunun zikrettiği Tırnova, diğeri ile aynı yer değildir. Bu Bulgaristan hudutlarında bulunmaktadır. Bkz. *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönü ile Atatürk*, s. 58-59.

Ayrılan noktalara gelince: İlki, Mustafa Kemal Paşa'nın Selanik'te iki ayrı mahellede bulunan evlerden hangisinde doğduğu meselesidir. Diğeri de, Mustafa Kemal Paşa'nın Selanik'te doğmadığı iddiasıdır⁹.

Burada en inandırıcı görüşün, uzun süre Atatürk'ün yanında bulunmuş Falih Rıfkı Atay'a ait olması kuvvetle muhtemeldir. Buna göre; Atatürk'ün doğduğu ev, Ahmet Subaşı Mahallesi'nde olmalıdır. Bu gün müze olarak kullanılan bina ise, Alırıza Efendi tarafından doğumdan sonra satın alındığı veya inşa ettirildiği yahut da kiralandığı konusunda muhtelif görüş ayrılıkları bulunan ve ailenin bir müddet oturduğu evdir. İncelemelere göre, evin kiralanma ihtimali daha kuvvetli olup, sonradan genç subaylık yıllarında Atatürk tarafından satın alındığına dair bilgiler bulunmaktadır¹⁰. Nitekim Alırıza Efendi'nin 1888'de vefatından sonra aile, geçim masraflarını hafifletmek üzere, bu pembe evden ayrılarak, hemen bitişikteki daha küçük bir eve taşınmışlardır¹¹. Dayısı Hüseyin Ağa'nın yanında kaldıkları kısa süre haricinde Mustafa Kemal ve ailesi uzun zaman burada oturmuştur.

Atatürk, bu evde iken önce Selanik mülkiye Rüşdiyesi'ne kaydolmuş, 1893'te buradan ayrılarak Selanik Askerî Rüşdiyesi'ne geçmiştir. Annesi, burada Ragıp Efendi ile evlenmiştir. Genç Mustafa Kemal, üvey babasının çok iyi bir insan olmasına rağmen, bu evliliği bir gurur meselesi yaparak, bir müddet halasının yanında kalmıştır. Daha sonra okul hayatı için Selanik'ten ayrılarak Manastır'a gitmiştir. Askerî Lise'yi burada bitiren Mustafa Kemal, 1896'da İstanbul'a gelerek Harb Okulu'na başlamıştır¹². Öğ-

9 Bu görüş, muhtemelen bilgilerin karışmasından kaynaklanmaktadır. Mustafa Kemal Paşa'nın gerek Harbiye Nezareti dosyalarında ve gerekse özlük Dosyası'nda memleketi hanesinde Selanik yazmaktadır. Özlük dosyasında "Reis-i Cümhur Müşir Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri bin Alırıza Selanik" ibaresi bulunmaktadır. Bkz. *Atatürk'ün Nişan Ve Madalyaları*, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1986, s. 60-61 (Atatürk'ün Madalyası için verilen İrade) ve s. 175 (Özlük ibaresi).

10 Ünal Sezici, "Selanik Atatürk Evi Tarihi ve Son Durumu", *Ankara Ticaret Odası Dergisi*, Sayı:2 (Mayıs 1981), Ankara 1981, s.15.

11 Nezihe Araz, *Atatürk Evleri*, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1999, s. 16.

12 Veyssi Akın, "Bir Osmanlı Paşası Olarak Atatürk", *Osmanlı*, Cilt II, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 697-704.

rencilik yıllarında yaz tatilini geçirmek üzere annesinin yanına geldiği ve bu küçük evde kaldıkları bilinmektedir.

İkinci Meşrutiyet'in ilanından evvel (1907) Selanik'te görev alan Mustafa Kemal Atatürk, daha önce oturdukları pembe boyalı geniş evi satın alarak, ailesi ile birlikte burada oturmuşlar ve bir çok siyasî toplantı burada yapılmıştır¹³. Annesi Zübeyde Hanım; Balkan Harbi bitimine kadar bu evde yaşamış ve Selanik'in Yunanlılar tarafından işgali ile İstanbul'a gelerek, Beşiktaş Akaretler'de bir eve yerleşmiştir¹⁴.

Selanik'in işgali ile Atatürk ve ailesinin oturdukları her iki ev, Yunanistan sınırlarında kalmıştır. Bundan sonraki dönemde evlerin akıbeti 1923'e kadar bilinmemektedir. Nihayet evler, Lozan Sulh Andlaşması (24 Temmuz 1923)'nın Türk ve Rum Nüfus Mübadelesi'ne İlişkin Sözleşme ve Protokol'ü gereği Yunanistan'a terk edilecektir. İlgili Protokolün 7. Maddesine göre, Mustafa Kemal Paşa'nın annesi ve kardeşi, Selanik'i daha önceden terk etmiş olmalarına rağmen mübadil sayılmakta ve Yunanistan'daki mülklerine karşılık, Türkiye'de mübadeleden kalan evlerden eşit değerde alabileceklerdi¹⁵. Nitekim Mustafa Kemal Paşa'nın ailesine İstanbul'da bu evlere karşılık olarak Bebek'te bir yalı verilmiş bulunmaktadır. Bu yalı, 1930'lı yıllarda Atatürk tarafından Selanik evlerinden hak iddia etmemek kaydı ile kız kardeşi Makbule Atadan'a verilmiş bulunmaktadır¹⁶.

13 Sezici, "Selanik Atatürk Evi...", s.15, **Atatürk Selanik Evi Raporu**, Haz: Enver Ziya Karal, s.22. (Bu rapor, Daktilo metin olarak hazırlanmış olup 177 sayfadan oluşmaktadır.) Bundan sonra kısaca Rapor diye zikredilecektir. Ayrıca Atatürk'ün buradaki askerlik hayatına dair bilgi için bkz: Behiç Erkin, "Atatürk'ün Selanik'teki Askerlik Hayatına Ait Hatıralar", **Belleten**, XX780 (1956), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1956, s. 599-604.

14 Önder, **Atatürk Evi**, s. 15.

15 İsmail Soysal, **Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları I. Cilt (1920-1945)**, Ankara 1983, s. 177-181.

16 İnan, "Atatürk Evleri ve Müzeleri", **Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk**, s. 706.

II- Selanik Evinin Müze Haline Getirilmesi

A- Selanik Belediyesi'nin Kararı

Mübadelenin ilk yıllarında, evde kiracı olarak Apostolos Afamopulos isminde bir Rum oturmaktadır¹⁷. Afamopulos, evi kimden kiralamıştır? Bu konuda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Muhtemelen ev, bu dönemde Mübadele Protokolü hükümlerine göre; Yunanistan Milli Bankası'na intikal etmiş ve buraca kiraya verilmiştir. 1930'lu yıllarda ise ev, Sarabini isimli Türkiye'den mübadil bir Rum kadın tarafından Milli Banka'dan 200.000 drahmiye satın alınmış ve Trabzon'dan mübadil dört aile tarafından kullanılmaktadır¹⁸.

Türkiye ile Yunanistan arasında Lozan Andlaşması (24 Temmuz 1923) sonrası, önemli bir anlaşmazlık olarak “mübadele meselesi” yaşanıyordu. Sorunun kaynağını “etabli/yerleşmiş” tabirinin taşıyacağı hukukî anlam teşkil ediyordu. Türkiye, etabli meselesinin Türk kanunlarına göre çözülmesini istiyordu. Yunanistan ise, 30 Ekim 1918 öncesi İstanbul'da bulunan herkesin yerleşik sayılmasında ısrar ediyordu. Mesele, Milletler Cemiyeti, Milletlerarası Adalet Divanı'na götürüldü. Ancak buranın yorumu ile de çözülemedi. Nihayet taraflar, 1 Aralık 1926'da konu ile ilgili bir anlaşma imzaladılar. Bu defa da, uygulamalardan çıkan aksaklıklardan dolayı Türkiye-Yunanistan gerginliği arttı ve iki devlet arasında savaş rüzgarları esmeye başladı. Bu gerginliği yumuşatma işi Yunan Başbakanı Elefterios Venizelos'a düştü. Böylece, 10 Haziran 1930'da imzalanan yeni bir anlaşma ile, yedi yıldır devam etmekte olan önemli bir Türk-Yunan sorunu sona erdiği gibi, Türk- Yunan münasebetlerinde yeni bir dönem başladı¹⁹. Türk Hükümeti'nin daveti üzerine Venizelos, 27-31 Ekim 1930 tarihlerinde Türkiye'yi ziyaret etti. Bu gezi sırasında 30 Ekim

17 Rapor, s. 35.

18 Rapor, s.22.

19 Fahir Armaoğlu, 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980, Ankara 1983, s. 325-326.

1930'da askerî, ticarî ve dostluk üzerine üç anlaşma imzalandı²⁰. Bir yıl sonra da, Türkiye Başbakanı İsmet İnönü ve Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras, Yunanistan'ı ziyaret ettiler²¹.

Bu şekilde ilerleyen Türk-Yunan dostluğu, Dünya ve bilhassa da Avrupa'daki diğer gelişmelere bağlı olarak, Balkan Antantı'nın temelini atılmasına vesile oldu. Atina'da 1929'da gerçekleştirilen Dünya Barış Kongresi Derneği'nin toplantısında Balkanlarda kalıcı bir barışın gerektiği fikri ortaya atıldı. Bu fikir öncelikle Türkiye ile Yunanistan arasında geliştirilerek diğer Balkan devletlerince de kabul gördü. Bilahare yapılan görüşmeler neticesinde 9 Şubat 1934'te Balkan Antantı imzalandı²².

Bu dostluğun merkezinde Atatürk'ün "Yurtta Sulh , Cihanda Sulh" ilkesi yatmaktadır. Onun bu barışçı politikası, devletler hukuku açısından ilk meyvelerini 1930'lı yılların başında vermiş ve Balkan Devletlerini bir araya getirmiş bulunuyordu. Aynı yıllarda Atatürk'ün şahsını ilgilendiren bir gelişme de yaşanacaktı. Bu gelişme, Cumhuriyet'in Kuruluşunun 10. Yılı'nda çocukluk anılarını yaşadığı Selanik'teki evlerinin kendisine hibe edilmek istenmesidir.

Selanik Belediyesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümü olan 29 Ekim 1933'te yaptığı özel bir toplantıda, Cumhuriyetin 10. Yılı münasebetiyle, Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evin duvarına bir hatıra plakası takılması ve evin hali hazırdaki sahiplerinden satın alınarak, Mustafa Kemal Paşa'ya hediye edilmesini kararlaştırdı. Nitekim, aynı gün plaka duvara çakılmışsa da; ilgili tören, Balkan Antantı delegelerinin Selanik'e gelmesine bırakıldı. Tabela, "Türk milletinin büyük müceddidi ve Balkan ittifadının müzâhiri Gazi Mustafa Kemal burada dünyaya gelmiştir. İş bu levha, Türkiye Cumhuriyeti'nin onuncu yıl dönümü münasebeti ile ko-

20 Soysal, *Siyasal Anlaşmalar*, s. 391-392.

21 Utkan Kocatürk, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi 1918-1938*, Ankara 1988, s. 526-527.

22 Sevim Ünal, "Atatürk'ün Balkanlar'daki Barışçıl Politikası", *IX. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler*, III. Cilt, Ankara 1989, s. 1985-1998 ve Nada Zımova, "The Balkan Entente And Turkey", *IX. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler*, III. Cilt, s. 1999-2003.

nulmuştur. Selanik, 29 Birinci Teşrin 1933" ibaresi vardı²³. Daha sonra bu ibare Türkçe, Rumca ve Fransızca olarak mermer üzerine işlenmiştir²⁴. IV. Balkan Konferansı 5 Kasım 1933'te Selanik'te açılacaktı.

Selanik Belediye Meclisi'nin evi satın alma kararı Türkiye'nin Selanik Başkonsolosluğu'na şu şekilde bildirildi²⁵:

"Yunan Cumhuriyeti *Selanik 30 İkinci Teşrin 1933*

Selanik Belediyesi

Kayıt No: 50684

Türkiye Cumhuriyeti Konsolosu

Muhterem Selim Feyzi Beyefendiye

Şehirde

Konsolos Beyefendi,

Türkiye Cumhuriyeti'nin onuncu yıl dönümü münasebetiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin Reisi ve Banisi olan şanlı Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin doğdukları evin satın alınması ve duvarına bir hatıra levhasının vaz'ı hakkındaki kararını muhtevi Belediyemiz Meclisi'nin 488 numaralı ve 29 Birinci Teşrin 1933 tarihli kararnâmesini zât-ı âlinize irsâl ile kesb-i şeref ve mesruriyet eylerim.

Bu kararnâme, Selanik, Gazi Hazretleri'nin doğdukları şehir olması itibarı ile iktisab-ı şeref ve mağruriyet eden Selanik ahalisinin Gazi Hazretlerine olan takdirkâr ve samimi hissiyatının pek küçük bir kısmını teşkil ettiğini beyan ile beraber kararnâmeyi Reiscumhur Hazretleri'ne takdime delâlet ve tavassut buyurmanızı rica ederim.

23 "Atatürk'ün Selanik Evi Onarıldı" *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 714; Önder, "Atatürk Evi", s. 16, Unal Sezici, ve Utkan Kocatürk, bu hususta şu ibareyi verir. "Türk milletinin müceddîdi ve Balkan İttihadının müzahiri Gazi Mustafa Kemal bu evde dünyaya gelmiştir. 29 Birinci Teşrin 1933" Bkz: Sezici, "Selanik Atatürk Evi", s. 16, ve Kocatürk, *Kronoloji*, s. 555.

24 Mehmet Rado, "Bu Evde Bir Tarih Doğdu", *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 57.

25 Sezici, "Atatürk Selanik Evi", s.16.

Benim ve Selanik Ahalisinin Müşarünilelyh Hazretleri'ne sıhhat ve afiyet ve dost Türk milletine daimî saadetler için pek samimi temenniyatımızı Reiscumhur hazretlerine bu vesile ile arz ve iblağ buyurmanızı rica eder ve zât-ı âlilerine takdim-i ihtiramat eylerim.

(Mühür)

Selanik Belediye Reisi
Mösyö Apostol Kozmopulos
(İmza)"

B- Tören (4 Kasım 1933)

Atatürk'ün Selanik Evi'ne plaka çakılması töreni, Balkan Antantı Delegasyonunun gelmesi ile 4 Kasım 1933'te gerçekleşti²⁶. Törene, Yunanistan Meclis Başkanvekili, Makedonya Genel Valisi, Selanik Belediye Başkanı ve Meclis Üyeleri, Türkiye'nin Atina Büyükelçisi Enis Akeygen, Balkan Konferansı Reisi Papa Anastasya ve Balkan Konferansı Türk Murahhas Üyeleri ile bazı üst düzeyde zevat katıldı. Törende Balkan Konferansı Reisi Anastasya bir konuşma yaparak, Mustafa Kemal Paşa'nın Balkan milletlerinin dayanışmasında oynadığı rolü anlattı. Anastasya'nın konuşması şöyle idi²⁷:

"..Mustafa Kemal, yalnız dost bir milletin reisi değil, aynı zamanda vatanını kurtarmış ve Türk milletini tekemmül ettirerek bütün diğer Balkan milletleriyle takarrübunu mümkün kılmaya muvaffak olmak suretiyle Balkan milletleri ittihadı mefkûresinin en harr müdafii olduğunu ve tarihi, içtimai, ıslahat ve hürriyet için mücadelelerle dolu olan bu Selanik şehri, kendi evlatları meyânında Mustafa Kemal'i görmekle mağrur ve müftehir bulunduğunu, Selanik'te Mustafa Kemal'in doğması keyfiyeti kendisinin bizzat Ankara'da Bütün Balkan milletleri aynı menşee malikiz. Biz, o kadar bir birimizle karışmışız ki; millî bir aile teşkil ederiz. kayıtlarını muhtevi olarak söylediği sözlerin ne kadar muhik olduğunu ispat ettiğini; bu su-

26 Kocatürk, *Kronoloji*, s. 555, "Cumhuriyet, 5/11/1933'ten naklen".

27 Rapor, s.16-17.

retle tarih-i insaniyete ebediyen hakkedilmiş olan Mustafa Kemal'in şan ve şöhretinden her balkan milleti, kendisine ait olan bir hisse tefrik edebileceğini söyleyerek, Yaşasın Mustafa Kemal, Yaşasın Türk Milleti" demiştir.

C- Evin Satın Alınması

Selanik Belediyesi, aynı yıl (1933) evi sahiplerinden satın almayı kararlaştırarak, o yılın bütçesinden bu iş için 300.000 drahmi ödenek ayırdı. Belediye yetkilileri, evin sahibi Sarabini adındaki mübadil Rum ile görüştü. Ancak ev sahibi, evi 200.000 drahmiye satın aldığını ve 200.000 drahmi de içine masraf ettiğini söyleyerek, teklif edilen parayı az buldu. Bunun üzerine pazarlık sürüncemede kaldı ve 1933-35 yılları arasında konu ile ilgili bir gelişme sağlanamadı. Bu gecikme, Atatürk'ün dikkatini çekti. Atatürk Dışişleri Bakanlığı'nı uyararak sürecin hızlandırılmasını istedi. Bu direktif ile harekete geçen yetkililer, 25 Eylül 1935'te Selanik Başkonsolosluğu'na bir yazı gönderdi. "Evin Selanik Belediye'since istimlakine imkan bulunmadığı taktirde, Vekâletçe mübaya'a edilmek üzere, belediye ve mal sahipleri ile temasa geçilmesini" istedi. Bu husus, Belediye Reisi'ne tebliğ edilmişse de, Belediye Reisi'nin daha evvelden meclisin verdiği kararın tatbik edilmesini ve hediye etmek şerefinden hemşehrilerinin mahrum edilmemesini istirham etmesi ile bu fikirden vazgeçildi²⁸.

Türkiye'nin bu tutumu üzerine Selanik Belediye Meclisi, 19 Ekim 1935'te evi istimlak kararı verdi. Ancak ilgili istimlak kararının yürürlüğe girmesi için Yunan Parlamentosu'ndan muvakkat bir kanun çıkarılması gerekiyordu. Yunan Kültür Bakanlığı, ilgili kanun için "Monument Historique (Tarihî Anıt)" formülünü buldu. Bu gaye ile "4108 Sayılı Kanun" un 12 maddesine 7. Fıkra eklendi. Bu fıkra; "Şehir planı veya köy içinde bulunan ve millî tarihî ehemmiyeti olan, memleketin tarihi için mühim bir eser, hatıra teşkil eden her türlü gayr-ı menkul ve mülk dahi, belediye ve

köy için mecburî surette istimlak olunabilir"²⁹ hükmünü ihtiva ediyordu. Böylece hukukî prosedür tamamlanmış, sıra kararın uygulanmasına gelmişti.

Belediye, evin istimlak için mecburi istimlak kanununa göre, gerekli ödeneği ayırarak, 8 Nisan 1936'da işlemi gerçekleştirdi. Ancak eve verilen miktar ev sahiplerince az bulundu. Ev sahibi, kendilerini gazetelere bildireceğini, Mübadiller Cemiyeti'ne şikayet edeceğini ve olmazsa Mustafa Kemal Paşa ile görüşeceğini söyledi. Mahalli seçimler yaklaştığı için Belediye Reisi, tepkileri göze alamadı ve ev sahibine 400.000 drahmi teklif etti. Ev sahipleri, meseleyi inada bindirdiler ve bu miktarı da kabul etmediler. Nihayet Türk Başkonsolosluğunun devreye girmesiyle 19 Eylül 1936'da uzlaşma sağlanarak, 650.000 drahmi karşılığında ev satın alınabildi. Bu sefer de, Makedonya Genel Valisi ödenen miktarı fazla bulularak, satın alınmanın iptalini ve eski istimlak bedelinin ödenmesini emretti. Bu ise meseleyi yeniden başa çevirmek ve sürüncemeye sokmak demektir. Nitekim Vali, 14 Kasım 1936'da bu kararından vazgeçti ve 2 Aralık 1936'da 150.000 drahmi avans verilerek satın alınma sözleşmesi imzalanabildi.

Sözleşmeye göre; bina iki ay içerisinde tahliye edilerek teslim edilecekti. Ancak ilgili süre dolmasına rağmen içinde oturanlar, binayı boşaltmadılar. Nitekim yeniden Türk konsolosluğu devreye girerek ilgililere 10.000 drahmi daha verildi ve bu husustaki sorun çözüldü. 12 Şubat 1937'de Selanik Belediye Reisi Merkuriyu Atatürk'e şu telgrafı çekerek işlemlerin tamamlanmasından duyduğu memnuniyeti bildirdi. İlgili telgraf metni şöyle idi³⁰:

"Doğdukları şehrin meclisi, memleketimizin samimi dostu Yeni Türkiye'nin büyük yaratıcısının hatırasını doğduğu evde ebediyen muhafaza etmek bahtiyarlığı ile tarihî evi fevkalâde tazîm nişânesi olarak bu günden itibaren emirlerine âmâde kılmakla şereflenir"

29 Rapor, s. 16-17.

30 Rapor, 17.

Ayrıca Merkuriyu, tapu senedini kendi eliyle bizatihi Ankara'ya gelerek takdim etmek istediğini bildirdi. Onun bu arzusu, Mustafa Kemal Paşa'nın sürekli yurt gezilerinde olduğu bildirilerek uygun görülmedi³¹ ve ilgili belgeleri Atina Büyükelçiliği vasıtasıyla göndermesi rica edildi. Mustafa Kemal Paşa da, Belediye Reisi ve Makedonya Genel Valisi'ne teşekkür olarak altın monogram ve gümüş çerçeve içerisinde birer fotoğrafını hediye etti (29 Nisan 1937)³².

Nihayet bina, 19 Şubat 1937'de tahliye edilerek anahtarları Selanik Başkonsolosluğu'na teslim olundu³³. Bu hadiseye, dönemin Türk gazeteleri de yer verdi³⁴.

Selanik Belediyesi'nin evin anahtarını teslim yazısı şöyledir³⁵:

"Bay Konsolos,

Selanik 13/2/1937

Belediye'ye ait olup Türkiye Reiscumhuru Kemal Atatürk Hazretleri'nin doğdukları Apostolu Pavlu Sokağında kâin 71 numaralı evin berâ-yı tazim kendilerine takdimi Selanik Belediye Meclisi'nin 1936 tarihli ve 814 sayılı kararı ile tensip ettiğini size bildirmekle şerefyâb olurum. Makedonya Umum Valiliği'nin 149341-36 sayılı yazısı ile tasvip edilen bu karar, arada iş bu evde oturanların evi tahliye etmiş olmaları ile kuvveden file gelebildiğinden, Yeni Türkiye'yi yaratan büyük adamın doğumunu daima yâd için tarihî bir abide kalmak üzere, bu evi kendilerinin emirlerine âmade kıldığını Belediye dükkü telgrafları ile Türkiye Reiscumhuru Hazretleri'ne bildirmiştir.

31 Gerçekten Mustafa Kemal Paşa, bu dönemde yurt gezilerinde bulunuyordu. Bkz. Kocatürk, *Kronoloji*, s.595-600. Bu dönemde, Türkiye için dış siyasette önemli olaylar yaşanıyordu. Bir taraftan Balkan Antantı gibi iyi münasebetler gelişirken, diğer taraftan da, Hatay Meselesi gündemde idi. Nitekim 20 Şubat 1937'de Hükümet Atatürk'ün başkanlığında İstanbul'da toplanarak Hatay Meselesini görüşmüştür. Bu sebeple Mustafa Kemal Paşa, Belediye Reisinin nazik teklifini kabul edememiştir. Bu konuda geniş bilgi için bkz. Tayfur Sökmen, *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara 1978, s. 95-99.

32 Rapor, s.19.

33 Rapor, s.15, Önder, *Atatürk Evi*, s. 16.

34 Kocatürk, *Kronoloji*, s. 599, Cumhuriyet ve Ulus gazetelerinin 19 Şubat 1937 nüshaları.

35 Sezici, "Selanik Atatürk Evi", s.17.

Vakfı münasibinde resmî ferağtı size takdim etmek üzere mevzû'-ı bahis evin anahtarını gönderir ve derin saygılarımı sunarım.

Selanik Belediye Reisi

(imzâ)

Merkuriyu”

D- Evin Restorasyonu

Atatürk'ün Selanik evi, Türk yetkililere teslim edildikten sonra, şahsına yakışır bir şekilde restore edilmeliydi. Nitekim, bu husus önceden düşünülmişti. Cumhurbaşkanı Atatürk, henüz satın alınma işlemlerinin devam ettiği bir dönemde bazı hazırlıklar yapılması için, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Ruşen Eşref (Ünaydın) Bey ve Afet İnan Hanım'ı Selanik'e gönderdi. Bu şahıslar, Konsolosluk vasıtasıyla 1933'te evi gezme imkanı buldularsa da, içeride mübadil aileler bulunması sebebi ile yeteri kadar inceleme fırsatı elde edemediler³⁶.

Evin restoresi amacıyla değişik zamanlarda üç ayrı plan çizildi. İlk plan, Selanikli mimar Emmanuel Melanos tarafından hazırlandı. Bunda binadaki bodrum kat gösterilmemiştir.

16 Şubat 1937 Günlü Plana Göre³⁷

Birinci Kat

a-Bir sofa

b-Abdesthane

c-Sahanlık

d-Mutfak

e-Mutfağın yanında bir oda

f-Bunun karşısında bir oda

³⁶ İnan, "Atatürk Evleri ve Müzeleri", *Türkün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 706.
³⁷ Rapor, s. 19.

g-Buna bitişik gizli kiler.

İkinci Kat

a-Bir sofa

b-Bir kiler

c-Malta taşlarından yapılmış bir teras

d-Atatürk'ün doğduğu oda

e- Bunun karşısında bir oda.

Ancak bu plânın uygulanması mümkün olmadı. Bu arada Atatürk vefat etmişti. İkinci plan, 17 Haziran 1939'da Türk mühendisler tarafından yapıldı. Bu iş için Nafia Vekaleti Abdullah ve Ergun adlarında iki mühendisi görevlendirdi. Bu şahıslar yeniden bir plân hazırladılar.

17 Haziran 1937 günlü plana göre³⁸

Bodrum Katı (Bu gün birinci kat)

Üç dükkan

Zemin Katı (Bu gün ikinci kat)

a-Sofa

b- Mutfak

c-Mutfağın yanında bir oda

d-Bunun karşısında bir oda

e-Buna bitişik sandık odası

f-Sahanlık

Birinci Kat (Bu gün üçüncü kat)

a-Sofa

b-Abdesthâne

38 Rapor, s. 19.

- c-Malta taşlarından yapılmış teras
- d-Atatürk'ün doğduğu oda,
- e-Bunun karşısında bir oda

Üçüncü plân da, 8 Temmuz 1919 tarihlidir. Bu planın yapılması esnasında evi yakından bilen şahıslar ile görüşmeler yapılmıştır. Bu kişilerin adları şöyledi:

- 1-) Mustafa Hacı Osman, Aya Dimitri Sokağı 196 Numaralı evde mukim. Atatürk'ün eski komşusu.
- 2-) Apostolos Afomapulos, 1925'te evde kiracı olarak bulunmuş.
- 3-) Mimar Emanuel Melanos, İlk planı yapan kişi.

8 Temmuz 1939 günlü plana göre³⁹

Bodrum Katı

- a-Sağda bir oda
- b- Solda bir oda
- c-Bir lavabo

Zemin Katı (Evin 1. Katı)

- a-Sofa
- b-Mutfak
- c-Mutfağa bitişik oda
- d-Bunun karşısında bir oda ve bitişik sandık odası
- e-Sahanlık

Birinci Kat (Evin 2. Katı)

- a-Sofa

39 Rapor, s.20.

- b-Abdesthâne
- c-Malta taşlarından bir teras
- d-Atatürk'ün doğduğu oda
- e-Bunun karşısında bir oda

Bu planlar esas alınarak evin tamirine karar verildi. Restore işi, 3 Mayıs 1940'ta 10.056.000 drahmiye⁴⁰ Selanikli Yani Yorgadis ve Eli Modiano isimli mütahitlere verildi. Anlaşmadan beş gün sonra tamirata başlandıysa da, II. Dünya Savaşı'nın vahâmeti ve Yunanistan'ın Alman işgaline girmesi işlerin yarım kalmasına yol açtı. Müteahhitler de işi bırakmışlardı. Bu tarihten sonra tamirata uzun süre ara verildi. Nihayet restorasyon 1950'de tamamlanabildi.

E- Evin Tefrişi Meselesi

1) Evin 1953'teki Tefrişi

Evin tamirinin tamamlanmasından sonra tefrişi gündeme geldi. Evin tefrişine bu dönemde Yunanistan'daki Türk eserlerinin yıkılması ve Selanik'teki Türk izlerinin silinmek istenmesi sebebiyle bilhassa büyük önem veriliyordu. Bu vesile ile Atatürk'ün Selanik evi, onun büyük ismini olduğu kadar, Türklüğün Makedonya ve Selanik'teki mazisini yaşatacak bir abide muhit olarak düşünülüyordu. Atatürk Evi, Misâk-ı Millî hudutları ötesinde Türk'ün mazisini, istikbalini, inkılâplarını vatana bağlayan bir köprü, maddî ve manevî bir bağ olarak görülüyordu⁴¹. Milli Eğitim Bakanlığı, bu iş için, Atatürk'ün kız kardeşi Makbule Atadan, Afet İnan, Hayrettin Örs ve Bakanlıktan seçilecek bir yetkiliden oluşan bir komisyon kurdu. Makbule Hanım, heyete katılmadı⁴². Diğer üyeler eve konulacak eşyaları ve yerlerini tespit amacıyla Selanik'e gittiler. İlgili Komisyon, ça-

40 Bu dönemde 1 T.L, 110 drahmi ediyordu.

41 Rapor, s. 15.

42 Makbule Hanım 1930'larda Selanik'teki evlere karşılık İstanbul Bebek'te bir yalı almış ve bunu kafî görmemiştir. Belki bu sebeple Komisyon çalışmalarına katılmamış olabilir. Bkz. İnan, "Atatürk Evleri ve Müzeleri", *Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk*, s. 706.

İşmalarını tamamlayarak bir rapor halinde Bakanlığa sundu. Bununla beraber, 1953'e kadar bir netice alınmadı. Bunun üzerine devrin Cumhurbaşkanı Celal Bayar, meseleye el koymuş ve yetkililerle 28 Ocak 1953'te bir toplantı yaptı. Bu toplantıya, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Reisi Tevfik Koraltan, Milli Eğitim Bakanı (MEB) Tevfik İleri, Milletvekilleri Keçecizade Salih, Zuhuri Danışman Beyler ve Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü (TİTE) Başkanı Prof. Dr. Enver Ziya Karal katıldılar. Toplantıda şu kararlar alındı⁴³:

- 1-Evin teşrifinde tarihî atmosferin canlandırılması,
- 2-Orijinal eşyaların kullanılması,
- 3-Eşyaların mevcut saraylardan ve Atatürk'ün hususî eşyalarından temini,
- 4-Odalardan birinin Atatürk'e ait müze haline getirilmesi,
- 5-İşlerin bir an evvel ikmâl ettirilmesi,
- 6-Evi incelemek üzere, Enver Ziya Karal'ın Selanik'e gönderilmesi.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar, bu kararlardan bilhassa işlerin bir an evvel ikmâl ettirilmesi üzerinde hususiyetle duruyordu. Çünkü, bu mesele 1933'ten bu yana gündemde olmakla beraber, muhtelif sebepler ve engellerle o güne kadar tamamlanamamıştı. Şimdi bu iş, bir an evvel bitirilmeliydi. Alınan karar gereği, E. Z. Karal, 5 Şubat 1953'te Selanik'e giderek çalışmalara başladı. Buradaki çalışmaları on bir gün sürdü (6-16 Şubat 1953). Daha sonra İskeçe ve Gümölcine şehirlerindeki Türk evlerini gezdi (17-19 Şubat 1953). Ayrıca bilgi sahibi olmak için, Mısır Hükümeti tarafından müze haline getirilen Kavalalı Mehmet Ali Paşa Konağı'nı gezdi⁴⁴. İstanbul'a gelerek Atatürk'ün evinin eski halini bilenlerle görüştü. Daha sonra Ankara'ya döndü (28 Şubat 1953)⁴⁵.

43 Rapor, s. 6-7.

44 Atatürk Evi'nin Kavalalı Mehmet Ali Paşa Konağı'ndan sonra tefriş edilerek müze haline getirilmesi Türk Hükümetleri için bir talihsizliktir. Mısır Hükümeti, kendisi ile ne kadar alakalı bulduğu (!) bir Osmanlı Paşası'nın evini müze haline getirmekle tarihi vefasını ortaya koymuştur. Ancak bu hususta, Türk Hükümetleri aynı duyarlılığı maalesef gecikmeli olarak gösterebilmişlerdir. Mısır Hükümeti'nin bu durumu göz önüne alındığında, Cümhur Başkanı Celal Bayar'ın 1953'te göstermiş olduğu hassasiyette ne kadar haklı olduğu ortaya çıkmaktadır.

45 Rapor, s. 11-13.

Bu gezi sırasında Yunanistan ve Türkiye'de görüşlerine müracaat edilen şahıslar şunlardır:

1-Mustafa Hacı Osman, Selanik Aya Dimitri Caddesi 186 numaralı evde mukim olup Atatürk'ün mahalle arkadaşıdır.

2-Fehmi Ali Çavuş Paçka, Selanik'te Langada caddesinde oturur, esnaf olup Atatürk'ü subaylık yıllarından tanımaktadır.

3-Mehmet Ali Bolin, Selanik Başkonsolosu, Atatürk'ün evinin eski halini bilmektedir.

4-Apostolos Afanopulos, Selanik Aya Dimitri caddesinde terzi olup, 1923'ten sonra Atatürk evinde kiracı olarak oturmuştur.

5-Emanuel Melanos (Mühendis), Pavla Mela caddesinde oturur, evin 1937'deki planını yapmıştır.

6-Nafia Olcay, Atatürk'ün akrabası olup Selanik evini bilmektedir.

7-Adviye Tezel, İstanbul'da oturur Selanik'ten komşusudur.

8-Hasan Rıza Soyak, İstanbul'da mukim olup, Atatürk'ün Başkatibidir.

Eşya tespiti için gezilen ve tetkik edilen Türk evleri şunlardır:

1-İskeçe'de Tahir Yörük'ün Evi,

2-Gümülcine'de İbrahim Ahmet Bey'in Evi,

3-Gümülcine'de Ahmet Ağa'nın Evi,

4-Kavala Mehmet Ali Paşa Müzesi,

Rumeli şehirlerinde evlere ait kırk elli yıl evvel kullanılan eşyanın tespiti için görüşülen şahıslar:

1-İskeçe'de Tahir Yörük,

2-İskeçe'de İbrahim Demir,

3-Gümülcine'de İbrahim Ahmet,

4-Gümülcine'de Faik Etkin,

5-Gümülcine'de Osman Üstüner,

6-Selanik'te Prof. Dr. Stifon Kyriadidis, Selanik Üniversitesi Folklor Enstitüsü Başkanı,

7-Selanik'te Prof. Dr. Vakalopoulos, Selanik Üniversitesi Yakın Çağ Tarihi Öğretim Üyesi.

Araştırmalar neticesinde gerekli bilgileri toplayan E. Z. Karal, 28 Şubat 1953'te Ankara'ya dönerek MEB'na çalışmaları ile ilgili olarak bir rapor sundu. Bunu çalışmaların seyrine bağlı diğer raporlar izledi.

Atatürk'ün Selanik Evi Tefrişi I. Rapor (28.02.1953)⁴⁶

A-Maksat ve usul,

B-Evin tarihçesi,

1-Evin Selanik Belediyesi tarafından Atatürk'e hediye edilmesi,

2-Evin Türk Hükümetlerince tamir ve takviyesi,

C-Evin tefrişi,

1-Bu günkü dış görüntüsü,

2-Evin odalarının evvelce görmüş oldukları hizmete göre tefrik edilmesi,

3-Odaların gördükleri hizmete göre tefrişi,

4-Odalardan birinin Atatürk müzesi haline getirilmesi,

D-Evin tefriş edilip bir müze haline getirilmesinden sonra yapılmasının uygun olacağı düşünülen bazı hususlar,

46 Rapor, s. 26-58.

E- Ekler.

Bu rapor, 9 Mart 1953'te Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın riyâsetinde Milli Eğitim Bakanlığı'nda müzakere edildi. Görüşmelerden sonra, rapor tasvip edilerek gerekli eşyanın nerelerden temin edileceğine dair yeni bir rapor hazırlanması istendi⁴⁷. Yapılan incelemeler neticesinde yeni rapor, 27 Mart 1953'te hazırlandı. Raporda, muhtemel eşyalar ve tahmini bedelleri yer almakta idi.

Atatürk'ün Selanik Evi Tefrişi II. Rapor (27.03. 1953)⁴⁸

I.Bölüm: Odaların tefrişi için gerekli eşyanın müfredatı ve tahmini bedeli,

II.Bölüm: Eşyaların tedarik edildiği yerler,

III.Bölüm: Evin tefrişi için gerekli eşya,

IV.Bölüm: Eşyanın alfabetik cetveli,

V.Bölüm: Müze odası eşyası,

Bu Rapora Göre Evin Tefrişi İçin Tahmini Bedeller şöyle idi:⁴⁹:

Hizmetkâr odası:	352 lira
Kiler:	338 lira
Sofa:	1.744 lira
Mutfak:	397 lira
Yemek ve oturma odası:	1.599 lira
Misafir odası:	2.408 lira
Sofa:	1.289 lira
Atatürk odası:	1909 lira
Yekûn:	10.036 lira

47 Rapor, s.170.

48 Rapor, s. 58-90.

49 Rapor, s. 75-90.

27 Mart 1953'teki toplantıda, hazırlanan ikinci rapor görüşüldü ve onaylanarak eşyanın tedarikine geçilmesi istendi. Bu emir üzerine E. Z. Karal, vakit geçirmeksizin çalışmalarına başlayarak, incelemelerde bulundu. Bu inceleme ve temaslar çerçevesinde, Ankara'da Etnografya Müzesi gezildi, Sümerbank Umum Müdürlüğü ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği ile temaslarda bulunuldu. İstanbul'da ise, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Çapa Kız Enstitüsü, Atatürk Kız Lisesi, Topkapı Sarayı Müzesi, Şişli Atatürk Müzesi ve Dolmabahçe Sarayı'nı gezerek incelemeler yaptı. Eşyaların nerelerde buldukları ve nasıl tedarik edilecekleri tespit edildi. Eşyaların listeleri çıkarılarak, gerekli yazışmalar neticesinde temine çalışıldı. Konu ile ilgili rapor, 3 Eylül 1953'te Bakanlığa sunuldu.

Atatürk'ün Selanik Evi Tefrişi III. Rapor (03.09.1953)⁵⁰

- A) Gerekli eşya için Ankara'da yapılan temaslara,
- B) Gerekli eşya için İstanbul'da yapılan araştırmalar,
- C) Ekler.

Raporun sunulması ve onaylanması üzerine son hazırlıkların yapılması için E. Z. Karal ve eşi Fatıma Hanım'ın İstanbul ve Selanik'e gitmeleri kararlaştırıldı. 15 Eylül-7 Ekim günleri arasında İstanbul'da kalan Karal ailesi, eksik kalan koltuk ve kanepeler yüzlerinin kumaşları, dantel, minder gibi bazı ihtiyaçlar ile Selanik'e götürülecek kitapların ikmâlîne çalıştılar. Ayrıca gümrük işlerini takip ederek, eşyaların vagonlara yerleştirilmesini temin ettiler. İstanbul'daki işler bitince aile Selanik'e giderek eşyaların yerleştirilmesinde bizzat görev aldı.

E. Z. Karal, 9 Ekim-12 Kasım günlerinde Selanik'te kalarak binanın tefrişini gerçekleştirdi. Atatürk'ün ebediyete intikalinin yıl dönümü olan 10 Kasım 1953'te yapılan bir törenle bina, "Selanik Atatürk Evi" olarak hizmete açıldı. Bu çalışmalar da bir rapor halinde bakanlığa sunuldu. Bu son rapordur.

⁵⁰ Rapor, s. 92-117.

Atatürk'ün Selanik Evi Tefrişi IV. Rapor⁵¹

- A) Ankara'da yapılan hazırlıklar,
- B) İstanbul'da yapılan çalışmalar,
- C) Yunanistan'daki çalışmalar,
- D) Müze haline getirilen evin bugünkü durumu,
- E) Tefriş için yapılan masraf,
- F) Müzenin geleceği ile alakalı düşünceler,
- G) Bütün bu işlerle alakalı ekler,

Ek-1) TBMM İdare Amirliği'ne Dolmabahçe Sarayı'ndan eşya verilmesi için yazı,

Ek-2) Selanik Müzesi için temin edilen fotoğraflar,

Ek-3) Cumhuriyet Halk Partisi'nden Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'ne teslim edilen eşya listesi,

Ek-4) Topkapı Sarayı vasıtası ile satın alınan eşya,

Ek-5) Koltuk ve kanepelerin yüzlerinin değiştirilmesi için yazı,

Ek-6) Topkapı Sarayı'ndan Tesellüm edilen eşya listesi,

Ek-7) Eşyanın gümrük listesi,

Ek-8) İstanbul'da satın alınan eşya için yapılan masraf,

Ek-9) Selanik'te yapılan masraf,

Ek-10) Atatürk Evi'nin Demirbaş Eşya Defteri,

Ek-11) Atatürk'ün Vasiyeti Senedi,

⁵¹ Rapor, s. 119-169, Tarih belirtilmemiş olup, sadece son rapor olduğu bildirilmiştir.

Ek-12) Atatürk'ün Selanik'teki evinin bir müze haline getirilmesi için yapılan çalışmaların kronoloji cetveli,

Yapılan çalışmalara dair çok tafsilatlı bilgi bulunan bu rapora göre evin tefrişi için yapılan masraf şu şekilde belirtilmiştir.

İstanbul'da yapılan masraf: 2.263 lira

Selanik'te yapılan masraf: 2.280 lira

Yekûn: 4.943 lira

İkinci rapordaki tahmini bedel ile gerçekleşen masraf karşılaştırıldığı takdirde, yarı nispetinden fazla bir tahminî bedel bulunduğu görülür. Bunun nedenleri üzerinde durmak gerekirse, eşyaların bir kısmı muhtelif sebeplerle bulunamayarak satın alınamamış ve bir kısmı da, devlet kuruluşlarından bilâ-bedel alınmıştır. Bu vesile ile arada büyük bir fark bulunmaktadır.

Evin 1953 Tefrişi⁵²

a-) Birinci Kat

Taşlık: Sokak kapısından girilen taşlığın zemini malta taşlarından yapıldığı için zemin ayrıca döşenmemiştir. Bahçeye açılan kapının sağına gelen duvara bir gaz lambası asılmıştır. Lavobanın önüne bir ibrik ve leğen konulmuştur. Duvarlara eşyalara dokunulmamasına dair Türkçe ve Grekçe levhalar asılmıştır.

Kiler: Kapının soluna gelen duvar boyunca, zahire sandığı, elek ve kalbur, et kütüğü, nacak, balta, çömlekler ve bir küp bulunmaktadır. Ka-

52 **Rapor**, s.124-129. Ayrıca bkz. Ünsal Sezici (Ankara Ticaret Odası Genel Sekreter Yardımcısı), "Selanik Atatürk Evi'nin Bugünkü İç Durumu", **Ankara Ticaret Odası Dergisi**, Sayı 2, (Mayıs) 1981, Ankara 1981, s.23-26. Ünsal Sezici, 1981'de yayımladığı bu makalesinde bu tefrişi "Evin bu günkü iç durumu" olarak vermektedir. Herhangi bir referans bulunmadığı için, Sayın Sezici'nin yazdıklarının 153 tefrişini, yoksa 1980'de gerçekleştirilen yeni düzenlemeye mi ait olduğunu anlamak güçtür. Ancak bizim çıkardığımız netice 1953'te yapılan tefrişe dair olduğudur. Bununla beraber, eğer yerinde tetkik yapılarak hazırlanmış bir çalışma ise, evin 1980 düzenlenmesinde 1953 tefrişine aynen sadık kaldığını gösterir. Çünkü Rapor'da verilen bilgiler ile Sezici'nin ilgili makalesinde anlatılanlar tamamen aynıdır.

pının karşısına gelen duvar boyunca ise, tekne, ekmek kabı, tepsi, sini, tava sıralanmıştır. Kapının yer aldığı duvar boyunca da, kazan, bakraçlar ve bazı eşyalar yer almaktadır.

Hizmetçi Odası: Odanın zemini hasır ile kaplanmıştır. Kapının karşısında yer alan pencere boyunca ot minder ve üzerinde posteki vardır. Kapının solundaki duvar boyunca ise, bir sedir (2,30x0,80 m.) bulunmaktadır. Sedir ve üzerindeki yastıklar koyu renkli kumaş ile kaplanmıştır. Kapının sağında bir eşya sandığı (0,98x0,50 m) ve üzerinde bir döşek, yorgan ve renkli bir battaniye konulmuştur. Pencerenin birinde su testisi, diğerinde maşrapa ve sonucusunda ise renkli bir fener bulunmaktadır.

b) İkinci Kat

Sofa: Zemin geniş bir Şarköy kilimi (4,35x3,90 m.) ile döşelidir. Kilimde, kırmızı zemin üzerine siyah ve beyaz, bej, kahverengi, yeşil, kırmızı, gri renklerle testere ucu gibi tırtıllı göbeği olup, diğer kısımlarında stilize şekiller bulunmaktadır. Sofanın caddeye ve bahçeye bakan pencerelerinde, patiska perdeler ve bunların üzerinde, al zemin üzerine sarı yapraklı ve mavi çiçeklerle işlenmiş ipek kumaştan perdeler bulunur. Pencere önündeki sedir ve üzerindeki yastıklar, perdelerin kumaşı ile kaplanmıştır. Bunların üzerinde kenarları dantelli patiska örtüler bulunmaktadır. Sofanın ortasında maun ağacından siyah renkli bir masa ve üzerinde Rumeli stili işlemeler bulunan bir örtü vardır.

Karşıda bir dolap bulunmaktadır. İki kanatlı üç çekmeceli ve aynalıdır. Duvar boyunca hazeran sandalyeler dizilidir. Tavanın ortasında çengele asılı bir gaz lambası mevcuttur.

Mutfak: Raflara yerleştirilmiş bakır kalaylı tencere ve tabaklardan ibaret eşyalar bulunmaktadır.

Oturma ve Yatak Odası: Sofaya açılan ve mutfağa bitişik bulunan Atatürk'ün annesinin oturma ve yatak odası mütevazı bir şekilde döşenmiştir. Yere bir kilim (3,30x3,35 m.) serilmiştir. Caddeye bakan üç pencere önünde Rumeli stili bir sedir, sol taraftaki duvara yaslanmış çift

kişilik pirinçten bir karyola bulunmaktadır. Karyolanın yatağı üzerinde kırmızı renkli bir örtü örtülmüş olup, içinde beyaz çarşaf ve dantelleri aşağıya doğru sarkmaktadır. Baş ucunda Kur'an-ı Kerim ve yanında dini yazı bulunan bir levha yer alır. Zeminde iki yer minder ve üzerinde mangal durmaktadır. Karyolanın ayak ucunda ise, kenarları çiçek işlemeli mavi örtü ile örtülmüş bir sandık bulunmaktadır. Pencereler patiska kumaş perdeler ile örtülmüştür. Pencerenin önünde üzeri örtülmüş bir sedir yer almaktadır.

Misafir Odası: Yere geniş bir Şarköy kilimi (3,0x2,50 m.) serilmiştir. Kilim, yeşil, siyah ve beyaz stilize edilmiş motifler ihtiva etmektedir. Odanın ortasında pirinçten bir mangal mevcuttur. Odanın sağ duvarında süslemeli ve beş çekmeceli bir konsol bulunur. Konsolun üstünde kenarları yaldızlı bir ayna durmaktadır. Aynanın önüne iki mavi renkli karpuz lamba, bir tabak içerisinde sürahi ve bardak konulmuştur.

Kapının tam karşısına gelen duvar boyunca üzeri kumaşla kaplı bir kanep ve sağına soluna yerleştirilmiş dört koltuk konulmuştur. Koltukların önünde eski tip sephalar yerleştirilmiştir. Kanepenin sağında bir duvar rafı ve içerisinde her üç gözde birer vazo bulunur. Sephaların üzerinde çiçekli çevreler bulunmaktadır.

Kapının sol tarafındaki duvara K(emal) A(tatürk) markalı bir saat monte edilmiş, pencerelere tül ve üzerinde kumaş perdeler konulmuştur. Duvarında ipek üzerine renkli iplik ile işlenmiş eski Türkçe levhalar asılmıştır.

Tavanın ortasında çengele asılı bir gaz lambası odanın dekorunu tamamlamaktadır.

c) Üçüncü Kat

Sofa: Zemine geniş bir Şarköy kilimi (3,90x3,50 m.) serilmiştir. Kilim, İkinci kat sofasına konulan kilimin motiflerini andırmaktadır. Sofanın ortasında üzerinde bir çiçeklik ve Rumeli işi yağlık bulunan bir masa bulunmaktadır.

Merdivenin karşısında yer alan duvar boyunca, üstü mermer, kenarları ve ayakları yıldızlı bir duvar konsolu vardır. Konsolun üzerinde kenarları yıldızlı bir ayna, aynanın önünde pirinçten bir petrol lambası durmaktadır.

Sofanın gusûlhâne kapısı yanına bir leğen ve ibrik konulmuştur.

Diğer duvarda bir sandık ve hazeran sandalyeler sıralanmıştır. Caddeye bakan pencerelerin önünde, Rumeli tarzı bir sedir ve perdeler çiçek motifli kumaştandır. Sedir örtüleri ve yastık kılıfları perdelerin kumaşındandır.

Atatürk Odası: Yerde geniş bir Berkofça kilimi (3,86x2,82 m.) serilidir. Kapıdan girişe göre sağdaki duvara tavandan yere kadar büyük (4,40x3,15 m.) bir Türk Bayrağı asılmıştır. Bayrağın önünde, ağaçtan yapılmış bir kaide üzerinde Atatürk'ün tunçtan bir büstü (0,90 m.) bulunmaktadır. Büstün soluna evi ziyaret edenlerin düşüncelerini yazmak üzere, üstü mavi çuha ile örtülmüş bir masa üzerine defter konulmuştur.

Odanın ortasında kaideli bir mangal ve duvarlar boyunca hazeran sandalyeler sıralanmıştır. Pencerelerin perdeleri iki kısımdan ibarettir. İlki, uçları dantelli patiska ve diğeri, süslemeleri bulunan kırmızı atlastandır. Pencerenin önüne yerleştirilen sedir aynı renkli kumaştan olup, yastık kılıfları da kenarları dantelli aynı kumaşla kaplanmıştır.

Tavanda çengele asılı pirinçten beyaz abajurlu bir gaz lambası bulunmaktadır.

Müze Odası: Odanın döşemesi, eşyalara dikkat çekilmesi amacı ile boş bırakılmıştır. Pencerelere patiska perde takılmıştır. Böylece odaya dışarıdan loş bir ışık girmesi de temin edilmiştir.

Odada dört vitrin ve bir kitap etejeri ve Atatürk'e ait fotoğraflar mevcuttur.

Birinci Vitrin: Gri renkle takım elbise, kasket ve spor gömlek.

İkinci Vitrin: Frak takım elbise, siyah ve beyaz yelek, eldiven, silindirik şapka.

Üçüncü Vitrin: Siyah pardösü, röpdeşanbır ve ayakkabı.

Dördüncü Vitrin: Müşirlik kasketi, kaşkol, kravat, kartvizit kutusu, ağızlık, sigara kutusu, sigara tablosu, iki adet tespih, masa zili, kahve fincanı, baston ve kırbaç.

Kitap Etejeri: Atatürk'ün yeni harflerle basılmış Nutuk adlı eseri (Üç Cilt), yine Atatürk'ün küçük kıtada basılmış Nutuk'u (İki Cilt), Fransızca ve İngilizce basılmış Nutuk, Atatürk'ün Söylev Demeçleri yer almaktadır.

Fotoğraflar: Duvarlara asılmış muhtelif fotoğraflar bulunmaktadır. Bunların çerçevelerinin bir kısmı Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından hediye edilmiş, bir kısmı İstanbul Erkek Sanat Enstitüsü'nce yapılmış ve diğerleri de Selanik'te satın alınarak temin edilmiştir.

Aile Resimleri: Selanik evinin eski hali, Zübeyde Hanım ve Alırıza Efendi'nin resimleri, Atatürk'ün Nüfus Cüzdanı Örneği,

Okul Hayatı: Atatürk'ün Manastır İdadisi, Selanik Rüşdiyesi ve Harp Okulu'ndan aldığı notları gösterir muhtelif resimler, Kurmay sınıfına devam ettiğini teyit eden belge ve Harb Okulu talebelik yılları ile bitirdikten sonraki döneme dair fotoğraflar.

Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Hizmetleri: Atatürk'ün Şam'da, Çanakkale'de ve Yıldırım Orduları Komutanlığı'nda çektiği resimleri yer almaktadır.

İstiklâl Savaşı: Sivas Kongresi, Ankara'da halkın arasında ve Sakarya Muharebeleri esnasındaki fotoğraflar.

İnkılâp Safhası: Harf İnkılâbı çalışmaları devrine ait başında kalpak bulunan resim, çalışmalar ve istirahat ederken muhtelif resimler.

Hususî: Amasya'dan annesi ve kız kardeşine gönderdiği bir kart ile sağ elinin fotoğrafı bulunmaktadır.

2) Atatürk Selanik Evinin 1966'da Yeniden Tefrişi

10 Kasım 1953'te Müze haline getirilen ev, 1966'da Mehmet Önder tarafından yeniden düzenlendi. Buna göre⁵³:

a) Zemin Kat

Kiler: Bakır kaplar, toprak testiler, çömlekler, balta, havan, küpler ve sandıklar bulunmaktadır.

Hizmetçi Odası: Solda birinci oda olup muhtelif eşya bulunmaktadır.

İkinci Oda: Merdivenli sofa olup, buradan birinci kata çıkılır.

b) Birinci Kat

Buraya bahçedeki çıkartma taş merdivenle girildiği gibi zemin kattaki merdivenli sofadan da girilmektedir.

Sofa: Birinci katın girişinde bulunmaktadır. Sofanın bahçeye bakan üç penceresi atlas perdeli olup, önünde yastık ve işlemeli yaygılarla döşenmiş bir sedir mevcuttur. Sofanın ortasında yuvarlak ahşap bir masa bulunmaktadır.

Misafir Odası: Sofanın sağında yer alan misafir odasında kapı ile geçmeli bir de sandık odası mevcuttur. Misafir odası , kadife koltuk ve kanepler, atlas perde, aynalı komodin, bakır mangal ve sephalar ile döşenmiştir. Duvarda, ibrişim işleme bir yazı levhası ve bir duvar saati asılıdır.

Mutfak: Solda küçük bir odadır. Burada, ocaklar ve çeşitli mutfak eşyaları yer almaktadır.

Yatak Odası: Odanın bir köşesinde çift kişilik bir demir karyola bulunmaktadır. Yatağın baş ucundaki duvarda, gümüş kılaptanlı kırmızı atlas

⁵³ Önder, *Atatürk Evi*, s. 16-17. Bu bilgilere göre, evin 1953'teki tefrişine sadık kalmakla beraber, ne gibi değişiklikler yapılmıştır, verilen bilgilerden tespiti mümkün değildir.

cüz kesesi içerisinde bir Kur'an-ı Kerim bulunmaktadır. Yanında Fetih Sûresi'nin ilk ayeti yazılı bir levha yer alır. Karyolanın önünde ısıtma aracı olarak piriñ mangal durmaktadır. Caddeye bakan pencerelerin perdeleri atlastan olup, önünde bir sedir bulunmaktadır.

c) İkinci Kat

Birinci kattaki sofadan merdivenlerle çıkılır.

Sofa: Burada birinci kattaki sofanın biraz daha küçüğü bulunmaktadır. Aynı şekilde döşenmiştir.

Çalışma Odası: Tavanı alçı işleme olup, Atatürk'ün doğduğu odadır. Bir yazı masası, Atatürk'ün tunç büstü, piriñ mangal, koltuklar yer almaktadır. Duvarlarında Atatürk ile ilgili levhalar ve tabaklar asılıdır.

Yatak Odası: Atatürk Özel Müzesi haline getirilmiştir. Vitrinler, Atatürk'ün kullandığı özel elbiseler ve şahsî eşyalar ile süslenmiştir. Atatürk'ün hayatının muhtelif dönemlerine ait fotoğraflar ve okul çağlarına dair belgeler yer almaktadır. Ayrıca küçük bir Atatürk kitaplığı kurulmuştur.

Bu odanın bitişğinde tahta parmaklı bir teras bulunmaktadır.

3) Evin 1980'de Tamiri

1970'li yıllarda meydana gelen bir depremde bir hayli hasar gördü. Duvarları çatlamış, içine girilmez halde idi. Evin yeniden onarıma ihtiyacı vardı. Kültür Bakanlığı'nca 1980'de yeniden tamirata alındı. Bu iş için Türk mimarları Köksal Anadol ve Esin Arıoğlu görevlendirildiler. Tamir masrafları için devrin parası ile 2,5 milyon lira harcandı⁵⁴. Ev, Kültür Bakanlığının emri ile Etnoğrafya Müzesi tarafından modern müzecilik esaslarına göre yeniden tefriş edilerek Atatürk'ün doğumunun 100. Yılında (1981) tekrar ziyaretçilere açıldı. Evin 1981'deki yeni düzenlemesine dair

54 "Atatürk'ün Selanik'teki Evi Onarıldı" Türk'ün Altın Kitabı Her Yönüyle Atatürk, s. 714, ayrıca bkz. "Atatürk'ün Selanik'te Doğduğu Ev Onarıldı", Atatürk ve Gençliğin Sesi 100.Yıl Özel Sayısı, 1/3 (1981), İstanbul 1981, s. 29.

bilgi bulamadık. Ancak Atatürk Selanik Müzesi ile ilgili yapılan çalışmalarında verilen evin iç dekoru ile ilgili renkli fotoğraflardan anlaşıldığı kadarı ile 1953 tefrişine sadık kalındığı anlaşılmaktadır⁵⁵.

III- Selanik Atatürk Evi'ni Ankara'da Yaptırma Fikri

Atatürk'ün doğumunun 100. Yılı Türkiye'de büyük törenler ve etkinliklerle kutlandı. Bütün resmî ve özel kuruluşlar ile beraber şahıslar da bu etkinliklerde görev aldılar. Bunlardan birisi de Ankara Ticaret Odası'dır. Ankara Ticaret Odası Yönetim kurulu, 6/11/1980'de yapmış olduğu bir toplantıda, Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümü dolayısı ile bütün yurt yanında girişilen kutlama çalışmaları meyanında, Oda camiası olarak yüklenebilecekleri görevleri müzakere etti. Başkan Galip Gençoğlu tarafından ortaya atılan Selanik Atatürk Evi'nin aynı ölçüler içinde bir modelinin Ankara'da yaptırılma fikri, yönetim kurulu tarafından tasvip gördü⁵⁶.

Konu 100.Yıl Kutlama Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'na arz edilerek kabul edildi ve Milli Güvenlik Kurulu tarafından da onaylandıktan sonra çalışmalara başlandı. Evin yaptırılacağı alan olarak Atatürk'ün çok sevdiği Atatürk Orman Çiftliği seçildi. Evin proje mühendislik ve yapım işleri hiçbir maddî karşılık istemeden Nuro'l İnşaat ve Ticaret Kollektif Şirketi tarafından karşılandı. Diğer masraflar Oda üyelerince temin edildi⁵⁷.

Evin temel atma töreni 19 Mayıs 1981'de icra edildi. Törenin açılış konuşması Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Em. General Sadri Karakoyunlu tarafından yapıldı. Başbakan Bülent Ulusu da bir konuşma yaparak, evin temellerini attı. Törene, Oda temsilcileri, gazeteciler ve vatandaşlar katıldı⁵⁸.

55 Bu fotoğraflar için bkz. Önder, *Atatürk Evleri*, s. 19'daki "Selanik'te Atatürk'ün Doğduğu Evde Yatak Odası" ve "Selanik'te Atatürk'ün Doğduğu Evde Oturma Odası".

56 Mehmet Aydın (Ankara Ticaret Odası Genel Sekreteri), *Atatürk'ün Doğduğu Evi Ankara'da Yaptırma Fikri*, *Ankara Ticaret Odası Dergisi*, Sayı 2, (Mayıs) 1981, Ankara 1981, s. 14.

57 Necdet Esen (Ankara Ticaret Odası Yönetim kurulu Başkanı), "Selanik'ten Ankara'ya", *Ankara Ticaret Odası Dergisi*, Sayı 2, (Mayıs) 1981, Ankara 1981, s. 2.

58 2.Emin Göçmen (Ankara Ticaret Odası Uzmanı), "Atatürk Evi Temel Atma Töreninden Notlar", *Ankara Ticaret Odası Dergisi*, Sayı 2, (Mayıs) 1981, Ankara 1981, s.18.

İnşaatı müteakip tefriş edilen ev, bugün Selanik'e giderek Atatürk'ün doğduğu evi ziyaret edemeyen vatandaşların bu konuda isteklerine cevap vermektedir.

Sonuç

Atatürk'ün “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesi ile Balkanlarda meydana gelen dostluk ve işbirliği olgusunun gelişmesi ile, “Selanik Atatürk Evi” 1930'lı yıllarda Türk-Yunan dostluğunun bir simgesi haline gelmiştir. Bu gün de, karşılıklı olarak aynı dönemde yaşadığımız acı bir felaket olan “Deprem”, her iki devlet ve milletin dostluğunun simgesi olmuştur. Türkiye ve Yunanistan, tarihinde iki defa dostluk emareleri göstermiş; ilkinde önce iyi münasebetler geliştirilmiş ve bunun simgesi olarak Atatürk Evi ortaya çıkmıştır. Günümüzde yaşamakta olduğumuz ikincisinde ise; önce deprem simge olarak seçilmiş, daha sonra karşılıklı olarak dostluğun pekiştirilmesi yolu seçilmiştir. Bu dostluğun ebedî olması ve tarihî Türk-Yunan anlaşmazlıklarını çözmesi en önemli temennimizdir.

Dostluğun bir emâresi olarak, Selanik Belediyesi'nin kendisine hediye ettiği evin müze haline getirilme fikri bizatihi kendisinden çıkmıştır. Bu çalışmalar, onun direktifleri ile 1933'te başlatılmış olmakla beraber, Yunan makamlarının prosedürleri ve ev sahiplerinin gösterdikleri zorluklar neticesinde onun sağlığında tamamlanamamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması ve Selanik'in Almanlar tarafından işgali de bu çalışmaların gecikmesine sebep olmuştur. Ancak, savaş sonrası da her hangi bir faaliyet görülmemektedir. Nitekim bu boşluk, evin müze haline getirilmesini bir hayli geciktirmiştir. Nihayet, Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın 1953'te meseleyi üstlenmesi ve Milli Eğitim Bakanlığı'nı görevlendirmesiyle çalışmalar tamamlanabilmiş ve Selanik Atatürk Evi, onun şanına yakışır bir vaziyette müze haline getirilebilmiştir.

EKLER:

Ek: 1-)

ATATÜRK EVİNİN DEMİRBAŞ EŞYA DEFTERİ

Bu defter, 14 Kasım 1953'te Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. E. Ziya Karal ve devrin Selanik Başkonsolosu tarafından imza edilmiştir.

Sıra No	Eşyanın Adı ve Vasıfları	Adedi	Ne Suretle ve Hangi Tarihte Geldiği
	Hizmetçi Odası Tefriş Eşyası		
1	Adi Hasır	1	Gümülcine'de mübaya'a
2	Kerevet	1	Selanik'te mübaya'a
3	Kerevet örtüsü, 10 m. Çiçekli kreton	1	Gümülcine'de mübaya'a
4	Postaki (Koyun)	1	Gümülcine'de mübaya'a
5	Eşya sandığı (0,98x0,50x0,50)	1	Selanik'te mübaya'a
6	Döşek	1	Selanik Eşkonsofoshanesi'ne aittir
7	Yorgan	1	Selanik'te mübaya'a
8	Battaneye	1	Selanik'te mübaya'a
9	Testi	1	Selanik'te mübaya'a
10	Mavi renkli çinto maşrapa	1	Gümülcine'de mübaya'a
11	Duvara asılır petrol lambası	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir. Şişesi Selanik'ten alınmıştır
12	Fener	1	Gümülcine'de hediye
13	Şilte (Pamuktan)	1	Selanik'te mübaya'a
14	Perde (Patiska) 4(54x75)m	4	Selanik'te mübaya'a
15	Ot minder muhtelif ebad	3	Selanik'te mübaya'a
16	Ot yastık	3	Selanik'te mübaya'a
	Kiiler		
17	Küp	1	Selanik'te mübaya'a
18	Çömlek	3	Selanik'te mübaya'a
19	Zahire sandığı	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan hediye
20	Kalbur	1	Selanik'te mübaya'a
21	Elek	1	Selanik'te mübaya'a
22	Hamur tahtası (Yaslaç) ve oklava	1	Gümülcine'de mübaya'a
23	Bakır (kulplu) bakraç	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
24	Kazan	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
25	Güğüm	2	Gümülcine'de mübaya'a
26	Patiska Perde	2	Selanik'te mübaya'a
27	Tava (bakırdan)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
28	Tepsi	3	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
29	Tekne (ekmek için)	1	Gümülcine'de mübaya'a
30	Ekmek kabı tahta üç göz	1	Gümülcine'de mübaya'a
31	Kahve dolabı	1	Gümülcine'de mübaya'a
32	El kantarı	1	Selanik'te mübaya'a
33	Hayan ve eli	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
34	Ei kütüğü	1	Gümülcine'de mübaya'a
35	Nacak	1	Gümülcine'de mübaya'a
36	Maşrapa	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
37	Balça	1	Gümülcine'de mübaya'a
38	Farış	1	Selanik'te mübaya'a
	Taşlık		
39	Petrol lambası (duvar için)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir

SELANİK ATATÜRK EVİ VE MÜZE HALİNE GETİRİLMESİ 743

40	Leğen ve ibrik	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
41	Paspas	2	Selanik'te mübâyâ'a
Birinci Kat Sofası			
42	Sedir (tahtadan) 3,70x0,70 m	1	Selanik'te yaptırıldı
43	Ot minder	1	Selanik'te yaptırıldı
44	Renkli örtü (sedir ebadında)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
45	Şilte (pamuktan) sedir ebadında	1	Selanik'te yaptırıldı
46	Patiska örtü (dantelli minder için)	1	Selanik'te yaptırıldı
47	Patiska örtü , yastıklar için 6m.	3	Selanik'te dikildi
48	Arka yastık (minder genişliğinde)	3	Selanik'te yaptırıldı
49	Yan yastık	4	Selanik'te yaptırıldı
50	Yastık (pamuktan) minder genişliğinde	2	Selanik'te yaptırıldı
51	Ot yastık kılıfı renkli örtü cins	-	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
52	Korniş (tahtadan) muhtelif ebadda	3	Selanik'te yaptırıldı
53	Büyük kilim (Şarköy) 4,36x3,90	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
54	Masa (yuvarlak)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
55	Hazeran Sandalye	3	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
56	Masa örtüsü	1	Gümülci'neden mübâyâ'a
57	Lamba (asma tavan lambası)	1	Gümülci'neden mübâyâ'a
58	Büfe	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
59	Perde (saten büfe camları için)	2	Selanik'te yaptırıldı
60	Kadife farbela	1	Dolmabahçe'den getirildi ve Selanik'te dikildi
61	Perde	2	Dolmabahçe'den getirildi ve Selanik'te dikildi
62	Farbelu perde	2	Dolmabahçe'den getirildi ve Selanik'te dikildi
63	Perde (patiska)	5	Selanik'te dikildi
64	Stor (çubuk, perde genişliğinde)	8	Selanik'te satın alındı
65	Paspas	1	Selanik'te mübâyâ'a
66	Perde kordonu (püskülden)	2	Selanik'te mübâyâ'a
Mutfak			
67	Tencere (Muhtelif ebatla)	4	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
68	Tava	2	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
69	Sahan	7	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
70	Keygir	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
71	Kaşık (ağaçtan)	8	Gümülci'neden mübâyâ'a
72	Kâse	2	Gümülci'neden mübâyâ'a
73	Küp	1	Selanik'te mübâyâ'a
74	Kahve kutusu	1	Selanik'te mübâyâ'a
75	Çezve	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
76	Fincan	6	Gümülci'neden mübâyâ'a
77	Çay bardağı	6	Gümülci'neden mübâyâ'a
78	Duvar lambası	1	Dolmabahçe'den getirildi ve şişesi Selanik'ten satın alındı
79	Ocak kandili	1	Gümülci'den hediye
80	Çift takunya	1	Selanik'te mübâyâ'a
81	Süpürge	1	Selanik'te mübâyâ'a
82	Faraş	1	Selanik'te mübâyâ'a
83	Patiska perde	2	Selanik'te mübâyâ'a
84	Çezve	2	Selanik'te mübâyâ'a
85	Çömlek	3	Selanik'te mübâyâ'a
86	Bakraç	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir

87	Rende	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
88	Muşamba 10 m. Annecinin Odası	-	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
89	Sedir	1	Selânik'te yapıldı
90	Ot minder	1	Selânik'te yapıldı
91	Çiçekli renkli örtü	1	Dolmabahçe'den getirildi ve Selânik'te dikildi
92	Şilte sedir ebadında	1	Selânik'te yapıldı
93	Patiska perde minder için, dantelli 4,50 m.	1	Selânik'te yapıldı
94	Patiska perde (yastık için) 7 m. Dantelli	3	Selânik'te yapıldı
95	Arka yastık	5	Selânik'te yapıldı
96	Yan yastık	4	Selânik'te yapıldı
97	Yumuşak yastık dantelli patiska kılıfı	2	Selânik'te yapıldı
98	Ot yastık kılıfı	-	Dolmabahçe'den getirildi ve Selânik'te dikildi
99	Perde	6	Dolmabahçe'den getirildi ve Selânik'te dikildi
100	Patiska perde, camlar ebadında	3	Selânik'te dikildi
101	Korniş (tahta)	1	Selânik Konsoloshanesi'nden alındı
102	Kilim (3,30x3,35) m.	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
103	Mangal (pirinç)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
104	Mangal kaidesi	2	Selânik'te yapıldı
105	Şilte	2	Selânik'te dikildi
106	Karyola ve sonya (pirinçten)	3	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
107	Karyola çerçafı ve dantelli etekler	1	Selânik'te dikildi
108	Kur'an-ı Kerim	1	Gümülcine'den mübâyâ'a
109	Kur'an-ı Kerim kesesi	1	Selânik'te dikildi
110	Eşya sandığı	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan geldi
111	Patiska örtü sandık için	1	Selânik'te dikildi
112	Levha (dini yazı)	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirildi ve birine Selânik'te çerçeve satın alındı
113	Atatürk'ün resmi	1	İstanbuldan hediye olarak geldi
114	Petrol lambası tavana asılı	1	Topkapı Sarayı'ndan geldi
115	Ot yastık (karyola için)	2	Selânik'te yapıldı
116	Pamuk yastık	1	Selânik'te dikildi
117	Velence	1	Selânik'te mübâyâ'a
118	Perde kordonu	6	Selânik'te mübâyâ'a
	Misafir Odası		
119	Kanepe	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
120	Koltuk (büyük)	2	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
121	Koltuk (küçük)	4	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
122	Perde	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
123	Perde tül	4	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
124	Perde (patiska)	2	Selânik'te dikildi
125	Kilim (Berkolça) 2,50x3 m.	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
126	Konsol	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
127	Ayna (kenarları yaldız)	1	Atatürk'ün odasında bulundu, tamir ve yaldız yapıldı
128	Lamba (karpuz, porselen fanuslu)	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
129	Bardak (renkli)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
130	Sürahî (renkli)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
131	Tabak	1	Gümülcine'den satın alındı
132	Saat (duvar)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir

SELANİK ATATÜRK EVİ VE MÜZE HALİNE GETİRİLMESİ 745

133	Raf (Köşe)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan verilmiştir
134	Lamba (tavana asılı)	1	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
135	Mangal (Pirinç)	3	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
136	Levha (Dini yazı)	2	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
137	Schpa	2	Topkapı Sarayı'ndan verilmiştir
138	Korniş (tahta)	2	Selanik'te yaptırıldı
139	Stor	2	Selanik'te yaptırıldı
140	Perde püskülü	4	Dolmabahçe'den alındı
141	Çevre (kenarları işleme) İkinci Kat Sofa	6	Gümülcine'den alındı
142	Sedir Ot minder	1	Selanik'te yaptırıldı
143	Ot minder 3,70x0,72 m.	1	Selanik'te yaptırıldı
144	Şilte	1	Selanik'te yaptırıldı
145	Örtü	1	Selanik'te yaptırıldı
146	Örtü (yastıklar için)	1	Selanik'te yaptırıldı
147	Örtü (sedir ebadında)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
148	Arka yastık	3	Selanik'te yaptırıldı
149	Yan yastık (minder genişliği)	4	Selanik'te yaptırıldı
150	Yumuşak yastık	2	Selanik'te yaptırıldı
151	Ot yastık kılıfı	-	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
152	Korniş (tahta)	2	Selanik'te yaptırıldı
153	Kilim (Şarköy) 3,90x4,50 m.	1	Topkapı Sarayı'ndan geldi
154	Masa Memner yaldızlı kenarlı)	1	Atatürk'ün odasında bulundu tamir ve yaldız yaptırdı
155	Ayna (Masa için)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirildi
156	Orta masası (beyzi)	1	Konsoloshandeden verildi
157	Masa lambası	1	Gümülcine'den alındı
158	İbrik ve leğen	2	Gümülcine'den hediye
159	Sandık (Maun)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirildi
160	Sandık örtüsü	1	Gümülcine'den satın alındı
161	Perde (büyük) sedir kumaşından	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
162	Farbela renkli sedir kumaşından	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
163	Perde (küçük) farbelalı	2	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
164	Perde (patiska camlar ebadında)	4	Selanik'te dikildi
165		4	Selanik'te satın alındı
166	Hazaran Sandalye	3	Topkapı Sarayı'ndan geldi
167	Perde kordonu (Dolmabahçe Sarayı'ndan)	4	Selanik'te yaptırıldı
Atatürk'ün Odası			
168	Sedir	1	Selanik'te yaptırıldı
169	Ot minder	1	Selanik'te yaptırıldı
170	Çiçekli sedir örtüsü	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
171	Şilte (pamuk)	1	Selanik'te yaptırıldı
172	Örtü (patiska) danteli, yastık için	-	Selanik'te yaptırıldı
173	Arka yastık	5	Selanik'te yaptırıldı
174	Yan yastık	4	Selanik'te yaptırıldı
175	Yumuşak yastık	2	Selanik'te dikildi
176	Ot yastık kılıfı	-	Selanik'te dikildi
177	Korniş (Madeni)	6	Selanik'te satın alındı

178	Kilim (Berkofça) 3,86x2,82 m.	1	Topkapı Sarayı'ndan geldi
179	Mangal ve kaidesi	2	Topkapı Sarayı'ndan geldi
180	Yazı masası (mavi çuhalt)	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan geldi
181	Türk Bayrağı	1	Topkapı Sarayı'ndan mübaya'a
182	Büst (pirinç)	1	Cumhurreisin hediyesi (Celal Bayar)
183	Atlas kese (Korc ve Çanakkale toprağı)	2	Gençliğin hediyesi
184	Kristal kutu (Anıtkabir Toprağı)	1	Gençliğin hediyesi
185	Gümüş çerçevesi Atatürk resmi	1	Gençliğin hediyesi
186	Büst kaidesi	1	Selanik'te yapıldı
187	Hazaran sandalye	4	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirildi
188	Tablo Yağlı boya Atatürk	1	Selanik'te yapıldı
189	Lamba (lavana asıllı)	1	Selanik'te satın alındı
190	Perde Perde (Patiska)	12	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te dikildi
191	Perde (patiska danteli)	6	Selanik'te yapıldı
192	Stor	6	Selanik'te satın alındı
193	Kordon	12	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirilen eski perdelerden Selanik'te yapıldı
İkinci Kat Müze Odası			
194	Vitrin	4	Topkapı Sarayı'ndan geldi
195	Etajer	1	Dolmabahçe Sarayı'ndan getirildi
196	Büyük çerçeve (kahverengi)	7	Topkapı Sarayı'ndan geldi
197	Küçük çerçeve (kahverengi)	21	Topkapı Sarayı'ndan geldi
198	Yıldızlı büyük çerçeve	4	Cumhurreisin hediyesi (Celal Bayar)
199	Yıldızlı küçük çerçeve	2	Selanik'te satın alındı
200	Çerçeve	2	Selanik'te satın alındı
201	Çerçeve (içi daire motifli)	1	Konsoloshanceyie aittir
202	Atatürk Selanik Evi Resmi	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
203	Annemin resmi	2	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
204	Babasının resmi	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
205	Manastır idadisinde aldığı notlar	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
206	Harb Okulu'nda aldığı notlar	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
207	Harb Okulu'nda aldığı notlar	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
208	Erkân-ı Harb nazmedti olduğunu gösterir vesika	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
209	Atatürk Harb Okulu talebci	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
210	Atatürk Kurnay yüzbaşı	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
211	Atatürk Şam'da	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
212	Atatürk Sofya'da batoda	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
213	Atatürk Çanakkale'de (Enveriye ile)	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
214	Atatürk Birinci Çihan Harbinde	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
215	Atatürk Yıldırım Orduları Kumandanı	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
216	Atatürk Sivas Kongresi'nde	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
217	Atatürk köylüler arasında	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
218	Atatürk Sakarya'da	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
219	Atatürk'ün kız kardeşine gönderdiği resim	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
220	Papyon kravatının resmi	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
221	Atatürk resmi cibise ile	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
222	Atatürk Harf seferberliğinde	2	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
223	Atatürk Gazi Orman Çiftliğinde	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
224	Atatürk sivil kıyafette	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
225	Atatürk kalve içeren	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi

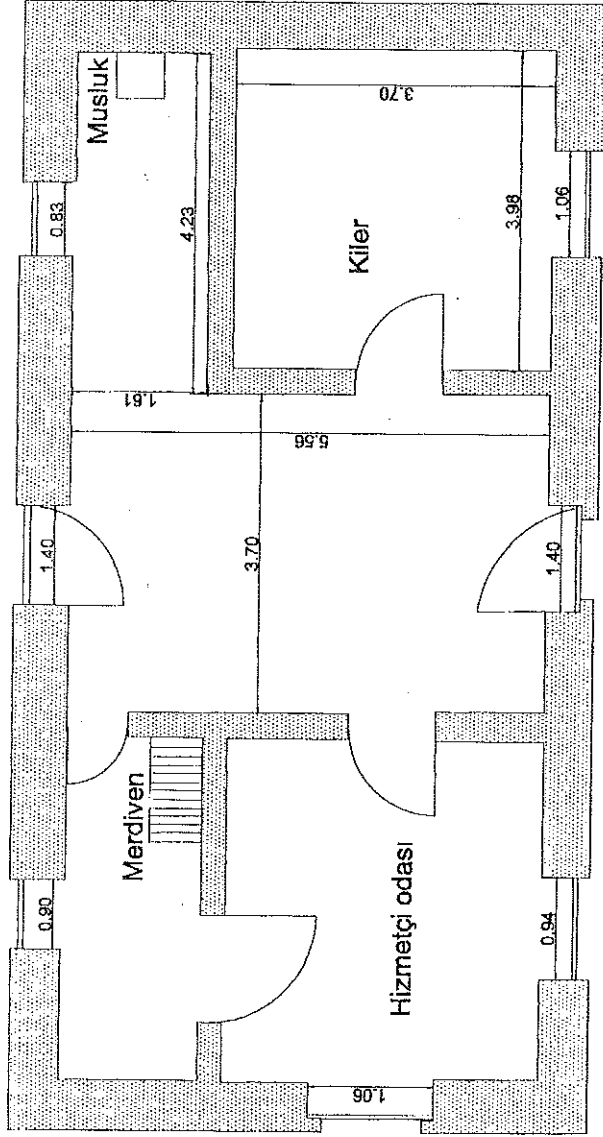
226	Atatürk istirahat halinde	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
227	Atatürk'ün Amasya'dan kız kardeşi ve annesine gönderdiği kart	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
228	Atatürk Cumhurircisi	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
229	Atatürk'ün sağ eli	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
230	Atatürk'ün Nüfus Cüzdanı	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
231	Ankara'da Gazi Heykeli	1	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
232	Büyük Nutuk, 1934 (Üç cilt)	-	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
233	Büyük Nutuk 1952 (iki cilt)	-	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
234	Atatürk'ün Söylev ve Demeceleri (iki cilt)	-	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
235	Nutuk'un İngilizce tercümesi	-	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
236	Nutuk'un Fransızca tercümesi	-	Müzeler Genel Müdürlüğü'nden geldi
237	Atatürk'e ait spor elbise (Ceket, pantolon, yelek, kasket ve G. M. K. Markalı gömlek	5	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
238	Frak (ceket, pantolon, yelek, gömlek, eldiven ve yaka)	7	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
239	Silindir şapka	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
240	Pardesi	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
241	Ropdöşambr	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
242	Pötin	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
243	Müşirlik kasketi	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
244	Kravat	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
245	Yün atkı	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
246	Baston (G. M. K. Altın markalı)	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
247	Kırbac	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
248	Sigara kutusu	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
249	Sigara tablası	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
250	Ağzılık	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
251	Kartvizit kutusu (M. K. Armalı)	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
152	Kahve tabağı ve fincanı	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
253	Zil (gümüşten)	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
254	Sarı tespih	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden
255	Siyah tespih	1	Cumhuriyet Halk Partisi'nden

ATATÜRK'ÜN SELANİKTE DOĞDUĞU EV

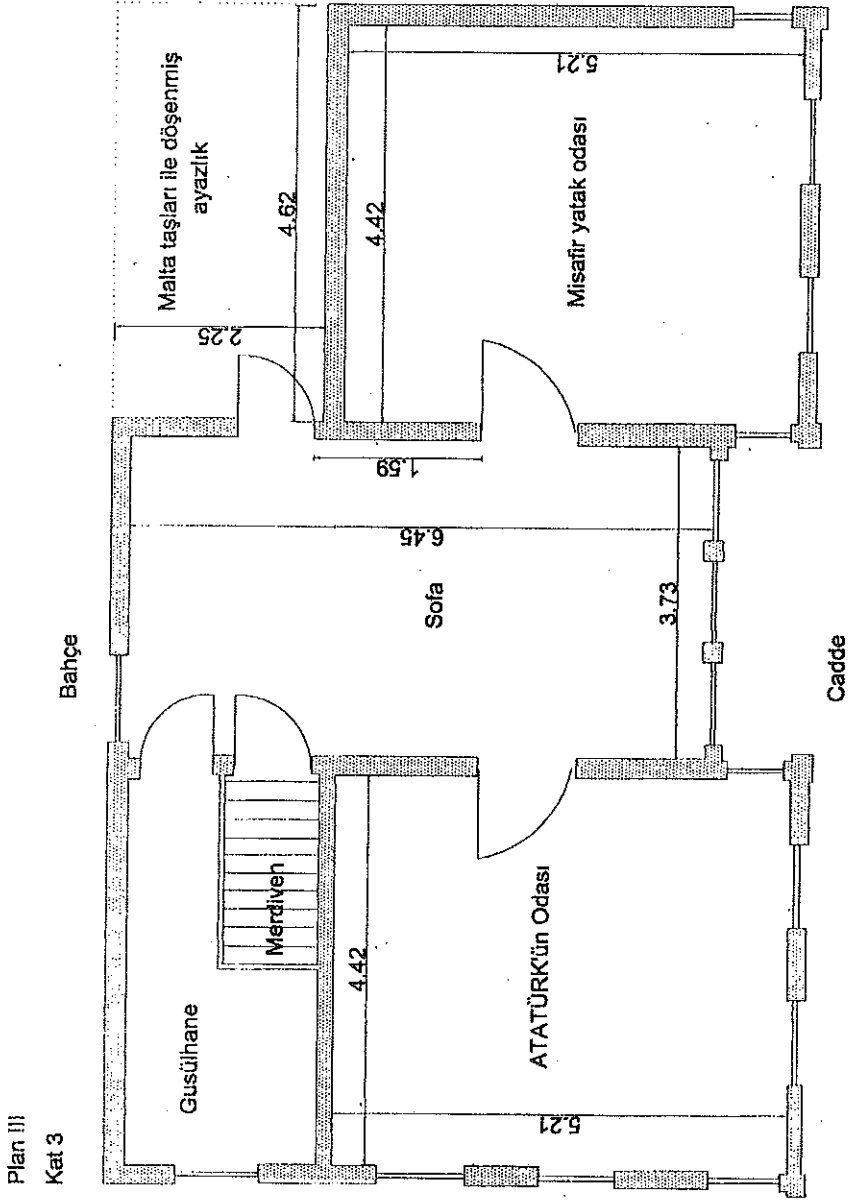
(Odaların evvelce görmüş olduğu hizmete göre tefriki)

Plan I
Kat 1

TAŞLIK

Cadde

ÖZET

Atatürk'ün Doğduğu Ev: Atatürk'ün doğduğu ev konusunda, farklı görüşler mevcuttur. Bunlardan birincisi, Atatürk'ün Ahmet Subaşı Mahallesi'nde bir evde doğduğuna dairdir. İkincisi de, günümüzde müze olarak kullanılan Islahane Sementi (Aya Dimitri Mahallesi Apostolu Pavlu Caddesi Numara 75)'ndeki evdir.

Evin Müze Haline Getirilmesi: Selanik Belediye Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin 10. Yılı münasebeti ile 1933'te aldığı bir kararla, Atatürk'ün doğduğu evi kendisine hediye etmiştir. Atatürk, kendisine verilen bu evin müze haline getirilmesini istedi. Bunu müteakiben uzun süren çalışmalar neticesinde ev, tamir ve tefriş edilerek 10 Kasım 1953'te bir törenle "Selanik Atatürk Evi Müzesi" adı ile ziyarete açıldı.

Ev, 1966'da yeniden tefriş edildi. Ancak 1970'li yıllarda yaşanan bir depremde hasar gören ev, yeniden tamir edildi. 1980'de üçüncü defa düzenlenerek, 19 Mayıs 1980'de yeniden ziyarete açıldı.

Bu gün, Türk-Yunan dostluğunun bir simgesi olan ev, bütün dünya vatandaşları tarafından ziyaret edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Selanik, Müze, Ev.

ABSTRACT

The house at wich Atatürk was born: There are various opinions about at wich house Atatürk was born. One of them suggest that Atatürk was born in a house in Ahmet Subası Street. The others believe that it is the house at Islahane part of city (Aya Dimitri district, Apastolu Pavlu street, no: 75), wich is used as museum at present.

Turning it into a museum: Salonica town council had given the house where Atatürk was born as a gift to him on occasion of 10th Anniversary of Turkish Republic in 1933. He requested to turn the house into a museum. Afterwards it was opened for visitors as "Salonica Atatürk's House Museum" as a consequences of long period of restorations, repairs and furnihes by a ceremony in 1953.

It was re-furnished in 1966. Unfortunately, in 1970s, it was become damaged by the earthquakes. Then, it was re-opened for visitors on May 19, 1980 after being repaired and refurnished.

Today, it is sign and symbol of friendships between Turks and Greeks is being visited by the people from all over the world.

Key Words: Atatürk, Salonica, Museum, House.